

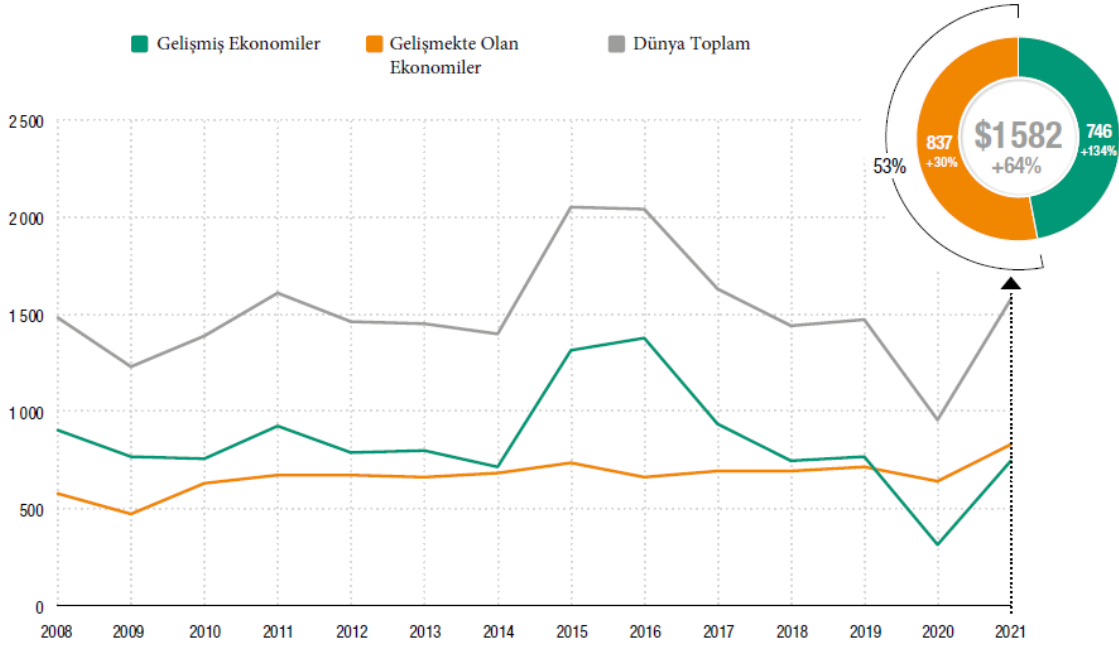
UNCTAD “2022, DÜNYA YATIRIM RAPORU”NU YAYIMLADI

Doğrudan Yabancı Yatırımlarında Yükseliş

Pandeminin ilk yılında, 1 trilyon doların altında olan küresel doğrudan yabancı yatırım (DYY) akışları, 2021 yılında, %64 artarak 1,58 trilyon dolar olmuştur (Fig. 1). Bu toparlanma, artan birleşme ve satın alma (M&A) faaliyetleri, geniş finansal koşullar ve büyük alt yapı teşvik paketleri nedeni ile uluslararası proje finansmanında hızlı büyüme ile ilişkilendirilmektedir.

Yatırımlar için şartların, 2022’de dramatik bir şekilde değişeceği, Ukrayna’daki kriz ve pandeminin, birçok ülkede gıda, yakıt ve finans krizlerine neden olacağı düşünülmektedir. 2022’de, yatırımcı belirsizliği doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde aşağı yönde önemli derecede baskı oluşturabilir.

Figür 1. Doğrudan Yabancı Yatırım Akışları, Küresel ve Ekonomik Gruplaşma (2008-2021) Milyar \$, %

Kaynak: UNCTAD, FDI/MNE database (<https://unctad.org/fdistatistics>).

2021 yılındaki büyüme ivmesinin sürdürülebilir olamayacağı, 2022’de, küresel doğrudan yabancı yatırım akışlarının düşeceği, en iyi ihtimalle ise aynı kalacağı öngörülmektedir. 2022 ilk çeyreği için veriler, yeşil alan proje sayılarının %21, uluslararası proje finansmanının ise %4 azaldığını göstermektedir.

2021 yılında, doğrudan yabancı yatırım akışlarındaki toparlanma, tüm bölgelerde büyümeyi arttırmıştır. Ancak, 3 çeyrekteki küresel büyüme, doğrudan yabancı yatırımların 746 milyar dolara ulaştığı (2020 seviyesinin 2 katından fazla) gelişmiş ülkelerin büyümesi ile alakalıdır. Artış, çoğunlukla birleşme ve satın alma faaliyetleri, çok uluslu şirketlerin (MNE) yüksek tutardaki dağıtılmamış karlarından kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde, doğrudan yabancı yatırımların çoğunun finansal akış, birleşme ve devralmalar ile yönlendirilmesine rağmen, yeni projelerdeki yatırım gücü belirtileri

de yadsınamaz. Yatırımcı güveni, uzun vadeli finansman koşulları ve teşvik paketleri ile desteklenen alt yapı sektörlerinde yükselmiştir. Gelişmiş ekonomilerde uluslararası proje finansmanı anlaşmaları sayı olarak %70 ve değer olarak %149 artmıştır.

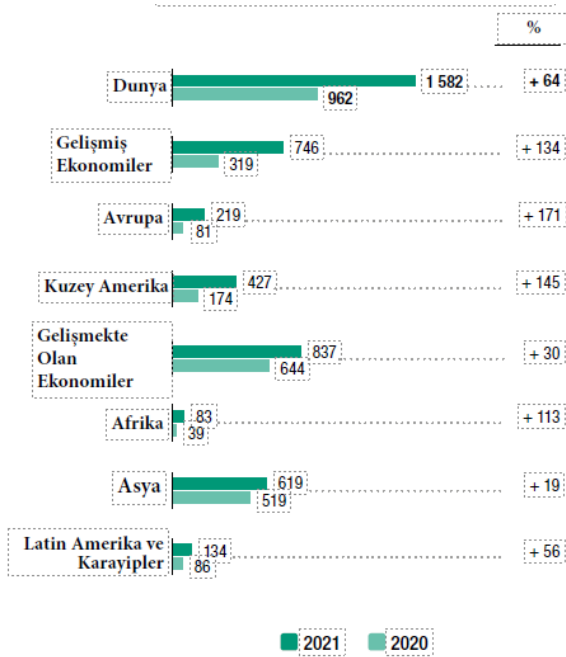
Bölgesel Doğrudan Yabancı Yatırım Akışları

Gelişmekte olan ekonomilere, doğrudan yabancı yatırım akışları, gelişmiş ekonomilerdeki kadar olmasa da %30 artarak 837 milyar dolar olmuştur. Gelişmekte olan ülkelerin küresel yatırımlardan aldığı pay %50'nin üzerine çıkmıştır.

Artış, büyük oranda Asya'nın büyüme performansından, Latin Amerika ve Karayiplerdeki toparlanmadan ve Afrika'daki yükselişten kaynaklıdır (Fig.2). Yapısal olarak zayıf, hassas ve küçük ekonomilere doğrudan yabancı yatırım akışları %15 artarak 39 milyar dolar olmuştur. 2021 yılında, az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada ülkeleri ve kara ile çevrili ülkelere akışlar ise toplamın sadece %2,5'ini oluşturmuştur. 2020'de bu oran %3,5 idi.

2021 yılında, Türkiye'ye gerçekleşen doğrudan yatırımlar ise öz sermaye yatırımlarındaki artışla 13 milyar dolara ulaşmıştır.

Figür 2. Bölgelere Göre Doğrudan Yabancı Yatırım Akışı (2020-2021) Milyar \$ ve %

Kaynak: UNCTAD, FDI/MNE database (<https://unctad.org/fdistatistics>)

Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliği Yatırım Trendleri

2021'de, gelişmekte olan ülkelerin, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile ilgili sektörlerine yapılan uluslararası yatırım %70 artmıştır. Bu sektörlerde, yeşil alan yatırımları ve uluslararası projelere yönelik finans anlaşmaları, pandemi öncesi döneme göre neredeyse %20 artarak 371 milyar dolara yükselmiştir. Artışın büyük kısmını, pandemi öncesine göre 3 kattan fazla artan yenilenebilir enerji projeleri oluşturmaktadır.

Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği projelerinin büyük kısmını iklim değişikliği yatırımları oluşturmaktadır. İklim değişikliği ile ilgili sektörlere yapılan uluslararası özel yatırımların çoğu, iklim etkilerini hafifletmeye, %5 kadarı da adaptasyon projelerine yöneliktir. Yatırımların %60'ı gelişmiş ülkelere yapılmışken, bu yatırımların %85'i tamamen özel olarak finanse edilmiştir. Buna karşılık, gelişmekte olan ülkelerdeki projelerin neredeyse yarısı, kamu sektörü katılımını gerektirmektedir.

İklim değişikliği yatırımları; sera gazı emisyonlarının azaltılması ve daha temiz, enerji-verimli teknolojilerin geliştirilmesine yönelik, "hafifletme yatırımları" ve kritik altyapı, teknoloji ve faaliyetlerde esnekliği arttırarak iklim değişikliği sonuçlarına uyum sağlamaya yönelik "adaptasyon yatırımları" olarak tanımlanmaktadır. İklim değişikliği ile savaş; AR-GE, enerji verimli binalar, üretim yolları, yeşil mineraller, temiz enerji teknolojileri gibi daha birçok farklı yatırım çeşidi gerektirmektedir (Fig. 3).

Figür 3. İklim Değişikliği Yatırım Kategorileri

Sektörler	Yatırım Alanı
İklim Değişikliği, hafifletme	
Yenilenebilir Enerji	<ul style="list-style-type: none"> Güç üretimi: Biyokütle, jeotermal, hidroelektrik, hidrojen, solar, dalga ya da gelgit, atık, rüzgar
Enerji verimliliği/emisyonlarda azaltım	<ul style="list-style-type: none"> Enerji sağlama verimliliği üretim hatları, batarya depolama, karbon yakalama Enerji verimli teknoloji ve ürünler için diğer yatırımlar: elektrikli araçlar, temiz teknolojiler
Düşük Emisyonlu Nakliye	<ul style="list-style-type: none"> Toplu taşıma sistemleri: tren, toplu taşıma sistemleri
İklim Değişikliği Adaptasyonu	
Su Yönetimi	<ul style="list-style-type: none"> Su döngüsünde iklim nedenli değişiklikler için yatırımlar: su boru hatları, su temini, bölgesel soğutma (derin okyanus veya göl suyu soğutma sistemleri), tuzdan arındırma, su depolama, bertaraf ve arıtma
Diğer Adaptasyonlar	<ul style="list-style-type: none"> Mevcut altyapının iklim direncini ve kıyı korumayı geliştirmeye yönelik yatırımlar İklim dayalı tarım

Source: UNCTAD.

Detaylı bilgi için:

Raporda, birçok uluslu şirketlere yönelik asgari vergi uygulaması ve sürdürülebilir yatırımlar bölümü de bulunmakta olup politika yapıcılara konu ile ilgili yönlendirmelerde bulunmaktadır.

https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf